

Archeologie en bosbeheer

Peter Schut en Joyce Penninkhof
Beheerdersdag 2024

Bos = Archeologische schatkamer

- Bossen: minder intensief beheerd dan andere landgebruiksvormen
  - 2/3 van zichtbare archeologische rijksmonumenten liggen in bos + natuur

Wat is archeologie?

- *Een kijkje in de geschiedenis*
- *“alles wat in het verleden sporen in de bodem heeft achtergelaten, zowel zichtbaar aan als onzichtbaar onder het maaiveld”.*
- *Archeologie geeft ons inzicht in de wijze waarop onze voorgangers leefden en hoe het landschap er voorheen uit zag en werd gebruikt*

Probos weet wat er gebeurt in bos en hout

Hoe omgaan met archeologie?

- Wat is archeologie?
- Waar ligt archeologie in jouw bos
- Wettelijk kader
- Risico's
- Richtlijnen en maatregelen

WAAR LIGT ARCHEOLOGIE?

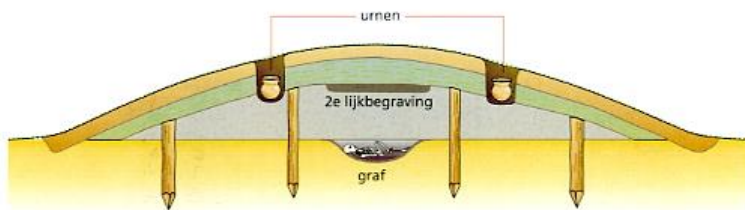
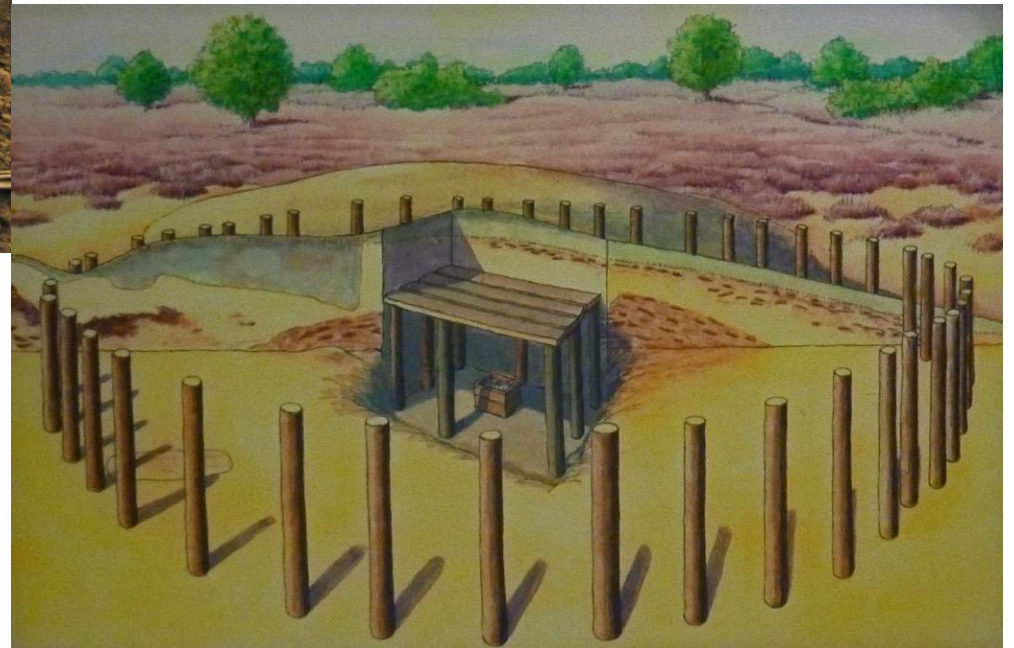

Voorthuizen, Zevenbergjes (particulier) Foto Peter Schut

Voorthuizen, Zevenbergjes (particulier) Foto Peter Schut

HET VERHAAL ONDER HET BOLLETJE

Barneveld, Bergsham (GLK)

Valkenburg (gemeente) foto Peter Schut

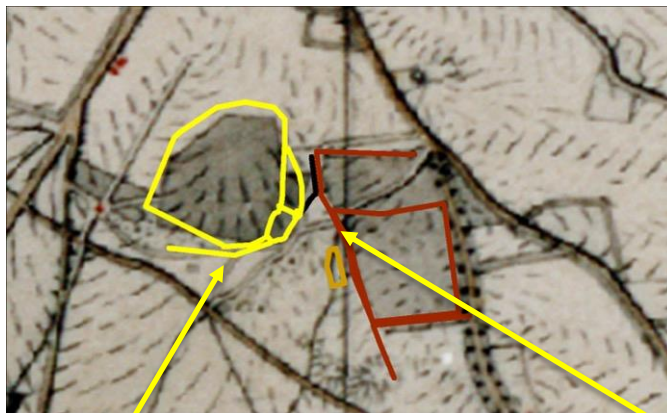
Garderen, Het Gat van Zus (particulier) foto Peter Schut

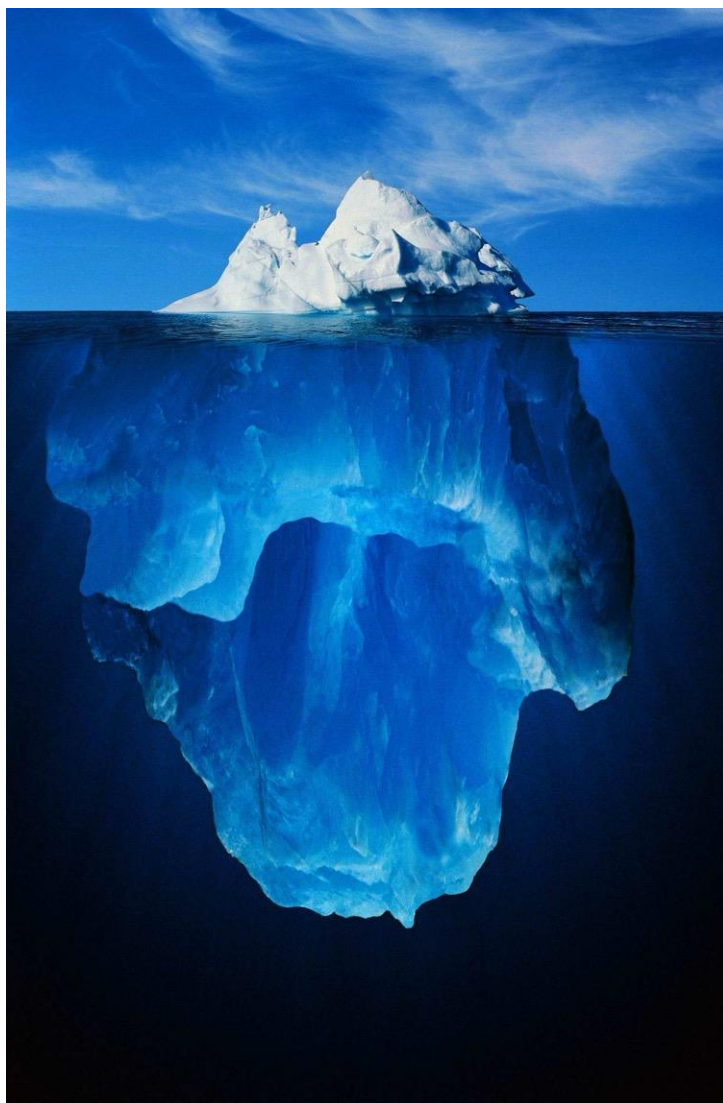
*Bredevoort, Kloosterbos (particulier)
foto Peter Schut*

*Nijkerk, Appel (particulier)
Foto Peter Schut*

Garderen, Wildekamp (GLK)
foto's Peter Schut

Probos weet wat er gebeurt in bos en hout

Apeldoorn, Orderbos (GLK)
Foto Dokdata

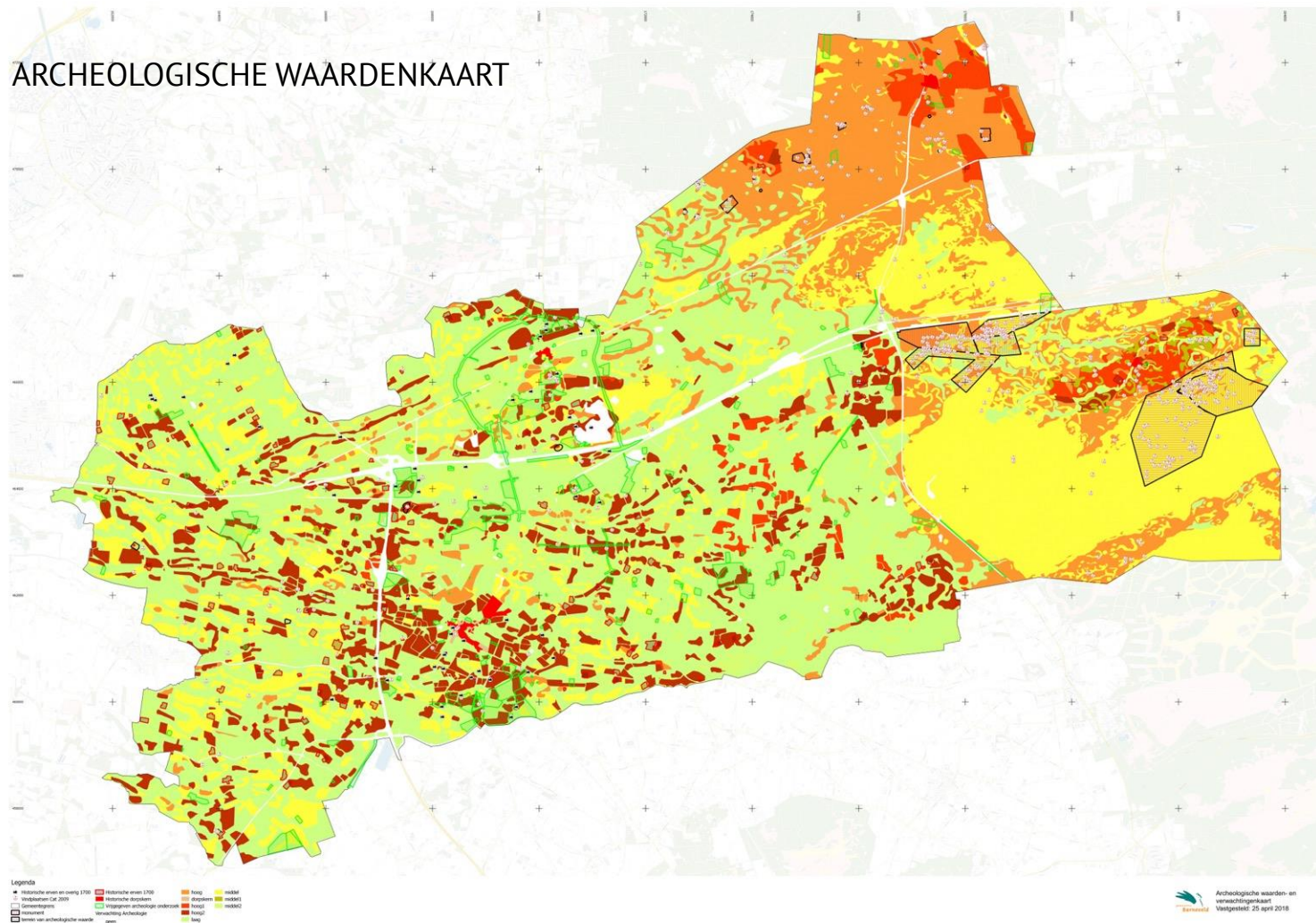
Berg en Dal, Hondsebek (GLK)
Foto Peter Schut

Barneveld (@van Uffelen)

WAAR VINDEN WE INFORMATIE?

ARCHEOLOGISCHE WAARDENKAART

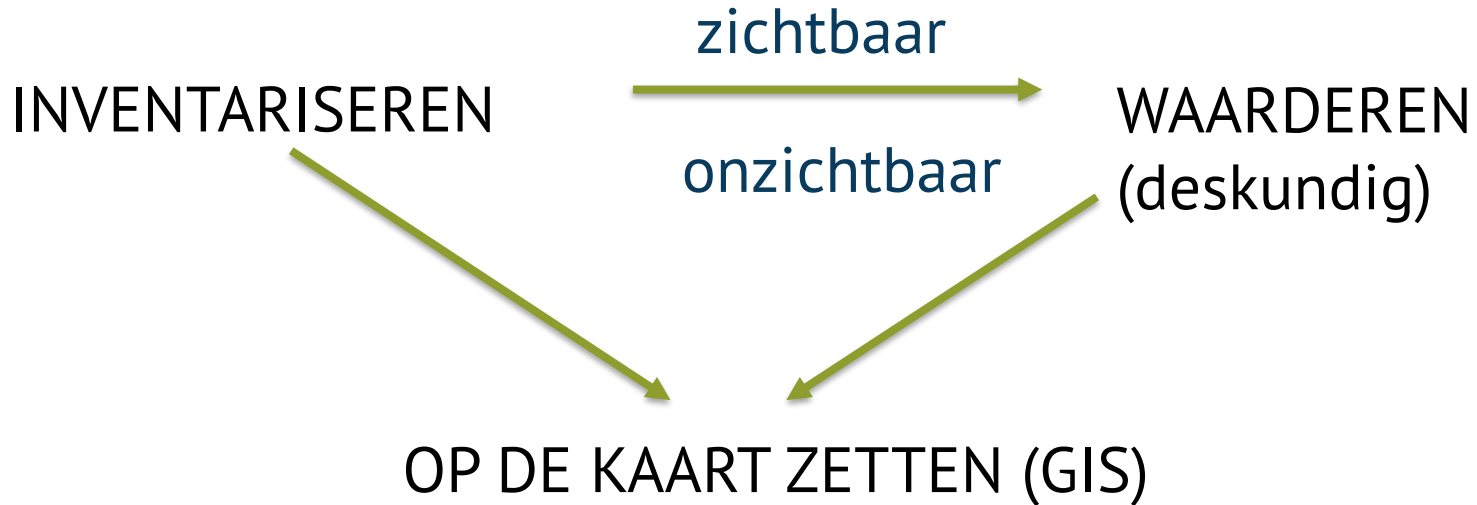

Vergunningen: Omgevingswet (bij werkzaamheden in het bos)

- Vooroverleg essentieel
  - Kaderafspraken
    - Gemeente/regioarcheoloog
    - RCE (archeologisch rijksmonument)
- Omgevingsvergunning
  - Archeologische rijksmonumenten
  - Gemeentelijke monumenten
  - Gebied met archeologische waarde
  - Gebied met archeologische verwachting
- Omgevingsloket

LANG NIET ALLES IS BEKEND OF GEWAARDEERD

AANTASTING VAN HET ERFGOED DOOR:

- WERKZAAMHEDEN IN HET BOS
- WINDWORP
- WILDSCHADE
- EROSIE
- WATERHUISHOUDING
- RECREATIE
- METAALDETECTIE

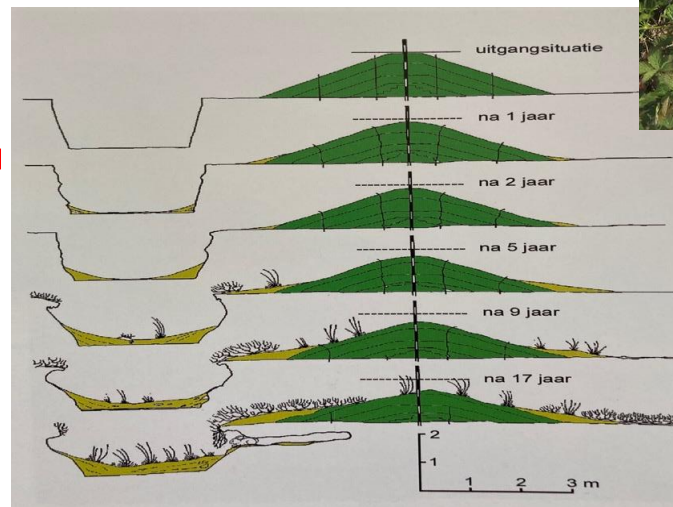
Foto Ebolabv.nl

Twello Foto Jacco van Hal

AANTASTING VAN HET ERFGOED DOOR:

- WERKZAAMHEDEN IN HET BOS
- WINDWORP
- WILDSCHADE
- **EROSIE**
- **WATERHUISHOUDING**
- RECREATIE
- METAALDETECTIE

Montferland Peter Schut

AANTASTING VAN HET ERFGOED DOOR:

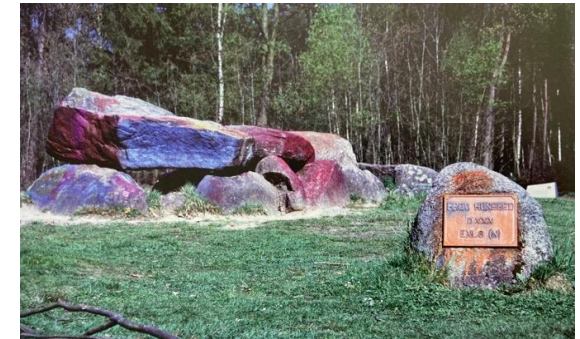
- WERKZAAMHEDEN IN HET BOS
- WINDWORP
- WILDSCHADE
- EROSIE
- WATERHUISHOUDING
- RECREATIE
- METAALDETECTIE

Apeldoorn RCE

Ermelo RCE

Exloo Erfgoedfoto

Algemene richtlijnen (1)

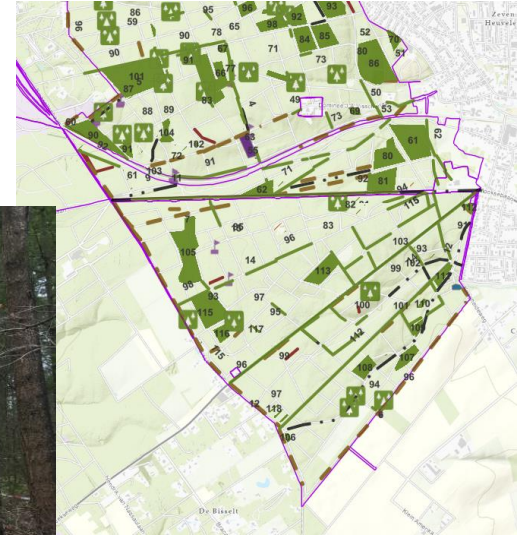
Markeren

Foto Joyce Penninkhof

Foto Peter Schut

Algemene richtlijnen (2)

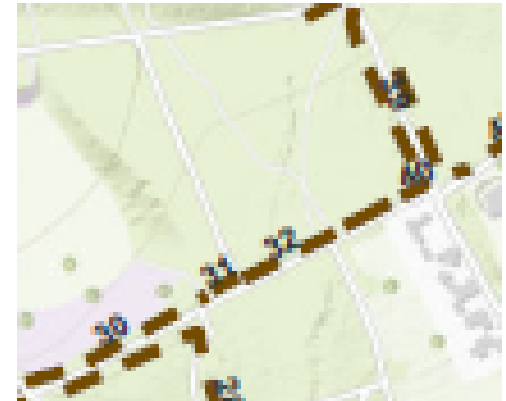
- Werkafspraken
- Werkinstructie
- Zelf regelmatig aanwezig bij risicovolle werkzaamheden

Algemene richtlijnen (3)

- Vaste uitrijpaden
- Velrichting bomen
- Puntlocaties vrijhouden
- Parallel aan lineaire structuren, vast doorkruispunt
- Vlakvormige resten: zoveel mogelijk sparen

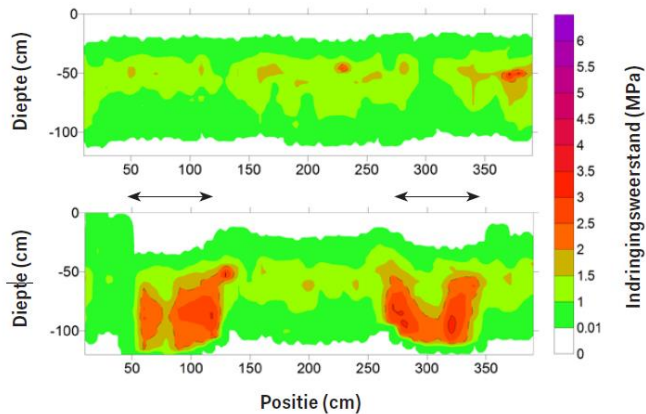
Machine- en methodekeuze

Foto Jasprina Kremers

Foto's Probos

Bodemcompactie. Bron: Ampoorter (2011)

Aanplant

- Hoge archeologische verwachting? – vaak restrictie aan diepte grondbewerking
- Vlaksgewijze bodembewerking vs pleksgewijs

Waterhuishouding

- Organische archeologische resten: hoge GWS gunstig
- Op hoge zandgronden: organische resten vaak al in slechte staat of verdwenen

*Veenweg Bourtangeveen.
Bron: Geheugen van Drenthe*

Wroeten door zwijnen

Foto: Peter Schut

Recreatie

- Voorkom betreding
- Spanningsveld beleving en bescherming
(leg als nodig route uit zicht grafheuvels etc)

OMLEIDING

Foto's: Anita van Renselaar

Foto: Peter Schut

Zichtbaar maken

- Voor- en nadelen

Foto's Peter Schut

Meer weten?

Brochure Archeologie en bosbeheer komt binnenkort online (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

www.monumenten.nl

www.cultureelerfgoed.nl

www.probos.nl

Erfgoed in het bosbeheer

Handleiding voor het integreren van erfgoedwaarden in het beheer

